3-a Jaro. N-o 140 APERAS SEMAJNE 4. Junio 1927



ESPERANTO JE LA SERVO DE L' TUTMONDA PROLETARO

SENNACIULO

OFICIALA ORGANO DE SENNACIECA ASOCIO TUTMONDA

REDAKTEJO: 14, avenue de Corbéra, Paris-12e Gvidanto: E. Lanty	SIDEJO de Ekzekutiva Komitato de SAT 23, rue Boyer, Paris-20e	ADMINISTREJO: Colmstr. 1, Leipzig O 27 Administranto: R. Lerchner

La SAT-anoj el Ŝanhai al la tutmonda Sennaciularo!

Ŝanhai, la 28-an de aprilo 1927.

Karegaj Gekamaradoj!

En la nomo de ŝanhaiaj laboristoj ni dankas kaj dankegas pro la gratul-leteroj pri la marta venkego de ŝanhaia Laboristaro, kiujn ni ricevis de niaj K-doj preskaŭ el ĉiuj landoj.

La ribelo de ŝanhaia Laboristaro dum lasta marto kaj ĝia sukceso estas ja granda venko ne nur por ĉinia Proletaro, sed por tutmonda popolamaso. Ĝi havas la saman signifon kiel la revolucio de 1905 en Peterburgo kaj la fondiĝo de Pariza Komunumo en 1871. La 21-an de marto, kiam kantona revolucia armeo proksimiĝis Ŝanhaion, dekmiloj da ŝanhaiaj gelaboristoj ekribelis, eksinarmiĝis kaj stratbatalis kontraŭ la ŝantuna rabarmeo. En ĉiuj anguloj de la stratoj sin trovis bravaj laborist-batalantoj kun ruĝaj kaj bluaj flagoj kaj pafadis seninterrompe al la nordaj soldatoj. Eĉ junaj laboristinoj kuraĝe portis manĝaĵojn al la batalantoj kaj bandaĝis iliajn vundojn. Post 28-hora brava batalo la laboristoj venkis kaj sukcese senarmigis la ŝantunan armeon. La ŝanhaiaj laboristoj nun havis sian propran gardarmeon. La popolregado tuj fondiĝis. Ŝanhaio, la industria ĉefurbo en Oriento, elliberiĝis el la tirana regado de la militistaj estroj, escepte la fremdajn teritoriojn, kie la angla imperialismo regadas kun timo de renverso.

Tamen nia venko estas tro granda por longe daŭri. La nova libera Ŝanhaio ekfariĝis milda sonĝo printempa post 3 semajnoj. Kiam la gratul-leteroj de niaj eŭropaj K-doj alvenis al ni, la cirkonstancoj jam tute aliiĝis. La blanka teroro en formo de faŝismo regadas nian urbon. La laboristoj estas ree subjugataj de la nova, eĉ pli terura, tirano-militisto.



Vidajo el Ŝanhai: Britaj soldatoj dejoras en enfermitajo el sablosakoj

Jen estas la fakto. Pro la senĉesa disvolviĝo de Kuo Min Tan armeo (Naciista Armeo), la imperialistoj ĉiam penadis disrompi la frontunuiĝon de ĉinia revolucia amaso. Multfoje ili malsukcesis, sed tiun ĉi fojon bedaŭrinde ili sukcesis. K-do Kian Kai Sek, ĉefkomandanto de Kuo Min Tan-Armeo, ekribeligis la naciistan centran registaron en Vuhan. La 12-an de aprilo Kian Kai Sek ekatakis kaj senarmigis ŝanhaian laboristan gvardion, kiu bravege kunbatalis kun la naciista armeo ĵus antaŭ tri semajnoj. La tagon sekvantan liaj soldatoj pafadis kontraŭ la parada amaso tute senarma kaj mortigis pli ol cent laboristojn. Ankaŭ estis sekrete mortigita K-do Von Ser Va, ĉefkomisiano de ŝanhaia Ĝenerala Laborist-Unuiĝo. Sekretaj faŝistaj organizoj estas ĉie fonditaj por ataki laborist-unuiĝojn kaj mortigi komunistojn kaj revoluciulojn. La sama cirkonstanco ekzistas nun en Nankin, Hanĉo, Foĉo, Kantono kaj aliaj urboj sub regado de generalo Kian Kei Sek.

Nun Kian Kai Sek ne plu estas la gvidanto de revolucio, sed fariĝas Musollini de Ĉinio, la malamiko de Laboristaro. Sub lia regado Ŝanhaio ree fariĝas terura loko, eĉ pli terura ol kiam ĝi estis sub la regado de Ĉili kaj Santunaj estroj. Samtempe la britiaj, amerikaj, italiaj, japaniaj kaj franciaj imperialistoj sendas senĉese armeojn, militŝipojn, aeroplanojn kaj tankojn al Ŝanhaio por ataki revolucian Ĉinion. Kun granda plezuro la imperialistoj laŭdas generalon Kian Kai Sek kiel "heroon", kiu, servante kiel ilia avangardo renversas ĝisfunde la ĉinian liberigan movadon ĵus kreskintan.

Pesimismaj tamen ni ne devas esti. La liberigo de ĉinia popolo, kio estas gravega faktoro en tutmonda proletara revolucio, ne estas tiel facila laboro kiel oni pensas. Certe ni neniam dubas pri la ebleco de nia fina venko, sed ĝia efektivigo postulas grandan penadon kaj longtempan bataladon de Proletaro tutmonda. Dum nuna krizo en ĉinia revolucio pro-

let-revoluciuloj de ĉiuj landoj devas centrigi sian forton kaj bataladi ĝisfine kontraŭ kapitalistoj kaj imperialistoj internaciaj. La grava respondeco nun restas sur vi ĉiuj, ĉar la liberigo de ĉinia popolo estas mem la grava parto de mondrevolucio. Ni do kriadu:

Subtenu ĉinian revolucian registaron en Vuhan!
Renversu la faŝistan regadon!
Forigu ĉiujn fremdajn armeojn for de Ĉinio!
Renversu internacian imperialismon!
Vivu la liberigo de ĉinia popolo!
Vivu la liberigo de tutmonda Proletaro!
Vivu tutmonda solidareco!

Kun sennacieca saluto
SAT-anaro en Ŝanhaio
per Hujucz.

P. S. La ŝanhaiaj SAT-anoj jus preparis ĉion por fondi esperantan gazet-servon por liveri informojn pri revolucia Ĉinio. La jurnalistoj-SAT-anoj, kiuj interesiĝos pri ĉiniaj aferoj, skribu al K-do Hujucz, P. O. Box 1332, Shanghai, Ĉinio.



TAGO EL MIA VIVO

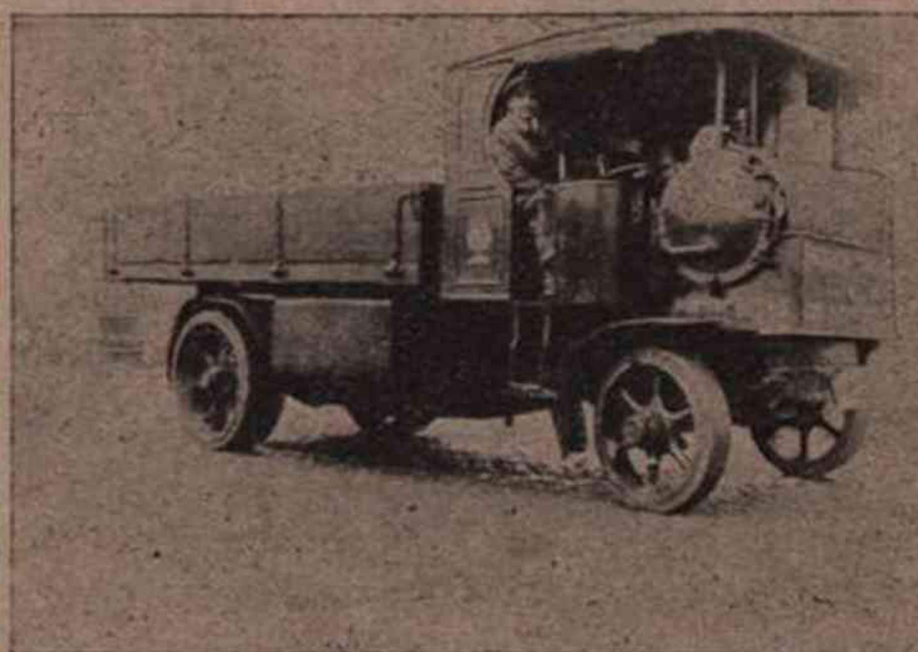
Sheffield troviĝas inter karbminoj, feraj kaj ŝtalaj fabrikoj. 7/8 de la urbego estas en la provinco de Yorkshire kaj la alia okono en la provinco de Derbyshire. ¾ de la urbego estas dronanta en nigra fumo el miloj da altaj kamentuboj, sed la Derbyshire'a flanko de la urbego estas unu el la plej belaj lokoj de Anglio, kiu estas diferencega de la alia flanko, kie la suno ne ofte penetras la densajn fumojn.

Mi loĝas en domo ĉe la suda flanko de Sheffield en la parto de tiu ĉi urbo, kiu estas en Derbyshire. La domo staras sur monteto en nova parto de kelkaj antikvaj vilaĝoj, kies restaĵoj estas malfacile troveblaj, kaj kie nun estas strato post strato multaj domoj por laboruloj. Sed la aero ĉirkaŭ tiu ĉi parto estas pli pura ol en la orienta flanko, kie estas la ŝtalaj fabrikoj.

Mi estas transportlaboristo kaj veturigas vojan lokomotivon por la Sheffield'a Urba Korporacio. Mi havas tridek unu jarojn, estas edziĝinta kaj seninfana. En la mateno mi ellitiĝas je 6.30 h. rapide vestigas kaj lavas min kaj diras "Bonan matenon!" al mia edzino.

Post dekkvin minutoj per tramveturilo mi venas mian laborejon. La labortago komenciĝas je 7.30 h. kaj mi devas pretigi mian lokomotivon antaŭ ol la labortago komenciĝas. Tial mi devas komenci laboron je la 7-a horo. Mi ricevas miajn tagajn laborprogramojn, kaj estas eble, ke mi tuj eliras kun senŝarĝa lokomotivo al loko, kie la vojo estas riparata, aŭ iafoje la lokomotivo estas ŝarĝata antaŭ ol mi eliras el la lokomotivejo. Dum la lokomotivo estas ŝarĝata mi matenmanĝas, poste mi oleas kaj ekzamenas la lokomotivon.

Mia tuta laboro okazas interne de la limo de Sheffield, tial mi ĉiam veturigas la lokomotivon inter densa transportirado kaj devas ĉiam esti tre atentema.



Post du aŭ tri vojaĝoj kun la lokomotivo (depende de la distanco), mi tagmanĝas, ĉiam en malagrablaj kondiĉoj, ĉar neniu zorgas pri tio, kiel laboristoj manĝas. Ni havas kvardek minutojn por la tagmanĝo de 12.20 h. ĝis la 13-a h. Post tagmanĝo mi faras du pluajn vojaĝojn kaj la labortago finiĝas je la 17-a h., sed ofte mi ne finas laboron antaŭ la 18-a horo, ĉar mi estas kelkajn kilometrojn de la lokomotivejo je la 17-a h.

Ĉe mia laborejo estas 36 petrolaj ŝarĝvagonoj kaj 40 vaporlokomotivoj kaj la ĝenerala laboro konsistas el transporto de pavimŝtonoj, gudra makadamo, cemento, sablo, ktp. por vojoj kaj tramceloj renovigataj. Preskaŭ ĉiuj veturigistoj estas sindikatanoj kun Labor-Partia aŭ pli revolucia tendenco. Ili suferas pro la subpremado de kapitalismo, malaltaj salajroj, longa labortago kaj tiraneco de la estro de la fako.

Kiam mi estas hejme, mi tuj demandas mian edzinon "Ĉu iu letero?", ĉar mi havas kelkajn alilandkorespondantojn. Post lavego kaj vespermanĝo mi eliras al la sindikata kunveno aŭ politika partiokunveno aŭ eble kunsido de esperanta rondo; se mi ne havas kunvenon, mi skribas leteron aŭ legas libron, sed almenaŭ kvar vesperojn dum semajno mi havas kunvenon. Je la 23-a horo mi estas preta por la lito, sed ofte estas jam post la 23-a h. kiam mi enlitiĝas. Kaj la vekhorloĝo sonoros je la 6.30 h. matene, estas nova tago kaj mi ellitiĝas denove.

Horace James Clayton (2877).

Kie la laboristoj havas siajn proprajn bankojn

Laborista bank-mastrumado en Usono datas de 7 jaroj. La unua entrepreno estas starigita en majo 1920 de la Maŝinistoj kaj nomiĝas la Mount Vernon Sav-Banko de Washington. Ĝia tuta havaĵo nun valoras 5 000 000 dolarojn. La kombinita kapitalo de la laboristaj bankoj estas nun taksata je preskaŭ 127 000 000 da dolaroj, laŭ raporto jus eldonita de la Departemento de Ekonomio ĉe l' Universitato Princeton (Prinst'n).

Krom la traktado de ĝeneralaj aferoj, la laboristaj bankoj faras specialan servon por la malriĉulo per la ebligo al li pruntepreni monon urĝe bezonatan, sen la pago de altega procentaĵo. Li estas ankaŭ konsilata pri siaj spekulacioj kaj monhelpata por aĉeto de sia hejmo.

Atentindaj havaĵoj!

La 36 bankoj estas dislokitaj tra la lando, de Massachusetts (Masaĉasec) al Arizona. Ili varias laŭ havaĵo de l' Laborista Nacia Banko de Montana, kun tuteca kapitalo de 201 471 dolaroj, ĝis la Kooperativa Nacia Banko de Cleveland (Klivland) de la Frataro de Lokomotivistoj, kies kofroj entenas 25 483 728 dolarojn.

Kelkfoje kelkaj unuiĝaj grupoj estas reprezentataj en la administrado de unu banko. La Frateca Ŝtata Banko de Kansas City, ekz., estas formita de la Internacia Frataro de Kaldronegistoj, la Fer-Ŝip-konstruistoj kaj Helpantoj, la Frataro de Fervoj-veturigistoj kaj la Internacia Unuiĝo de Barelistoj.

Unu el la plej entreprenemaj el ĉi tiuj institucioj estas tiu estrata de la Kunigita Vestaĵista Unuiĝo, kiu lastatempe starigis pridoman projekton, por ebligi al siaj membroj aĉeti siajn proprajn domojn je plej malaltaj prezoj. Estas la unua projekto starigita sub la nova Ŝtata Pridoma Leĝo, kiu alcelas malhelpi troenloĝatecon. Ekzistas nur unu prohipoteka kosto.

Bonega ideo

Multaj vestaĵ-laboristoj estas rusdevenaj kaj la Banko disvolvigis metodon por simpligi la sendadon de monsumoj al Rusio. Pere de la Rus-Amerika Korporacio, kontraktoj estas faritaj kun la Industria banko de Rusio, per kiuj usona mono estas transsendata en dolaroj, sed ne en variantaj[1]) rubloj. La Banko raportas, ke dum malpli ol 4 jaroj la transsendita al Rusio mono sumiĝas je 9 000 000 da dolaroj.

Laŭ ĉi tiuj kaj aliaj metodoj la usona laboristo estas prizorgata, por ke li spertu la minimumon da ĝeno kaj la maksimumon da profito pro sia mono — kaj la movado rapide disvolviĝas.

Tradukita el artikolo de *E. H.* en *The Daily Herald.*

[1]) Kial la aŭtoro opinias, ke la kurzo de sovetia rublo varias? Ŝajnas al ni, ke ĝi estas almenaŭ same firma kiel la kurzo de l' dolaro. — *Noto de la Red.*

Sub jugo de orkolumaj sinjoroj

(Daŭrigo[1])

Ni servas kontraŭvole?

En plejmulto da armeoj soldata servado estas deviga. Nur en malmultaj landoj (Anglio, Aŭstrio, Germanio) ekzistas volontula servado.

Kiel oni kaptas por la armeo junulojn, devigatajn porti militistan uniformon, priskribas K-do V. O. (Belgio):

"Dum lastaj 20 jaroj ŝanĝiĝis sistemo de militalvoko en belgian armeon. Antaŭe oni devis servi depende de la kvanto da havata tero, poste devis servi ĉiu plejaĝa filo en familio kaj en 1913 oni leĝigis generalan servodevon por tuta loĝantaro."

Fortoj, kuraĝo mankas ĝis nun por forĵeti ĉi-pezegan jugon."

En "lando de supreniranta suno"?

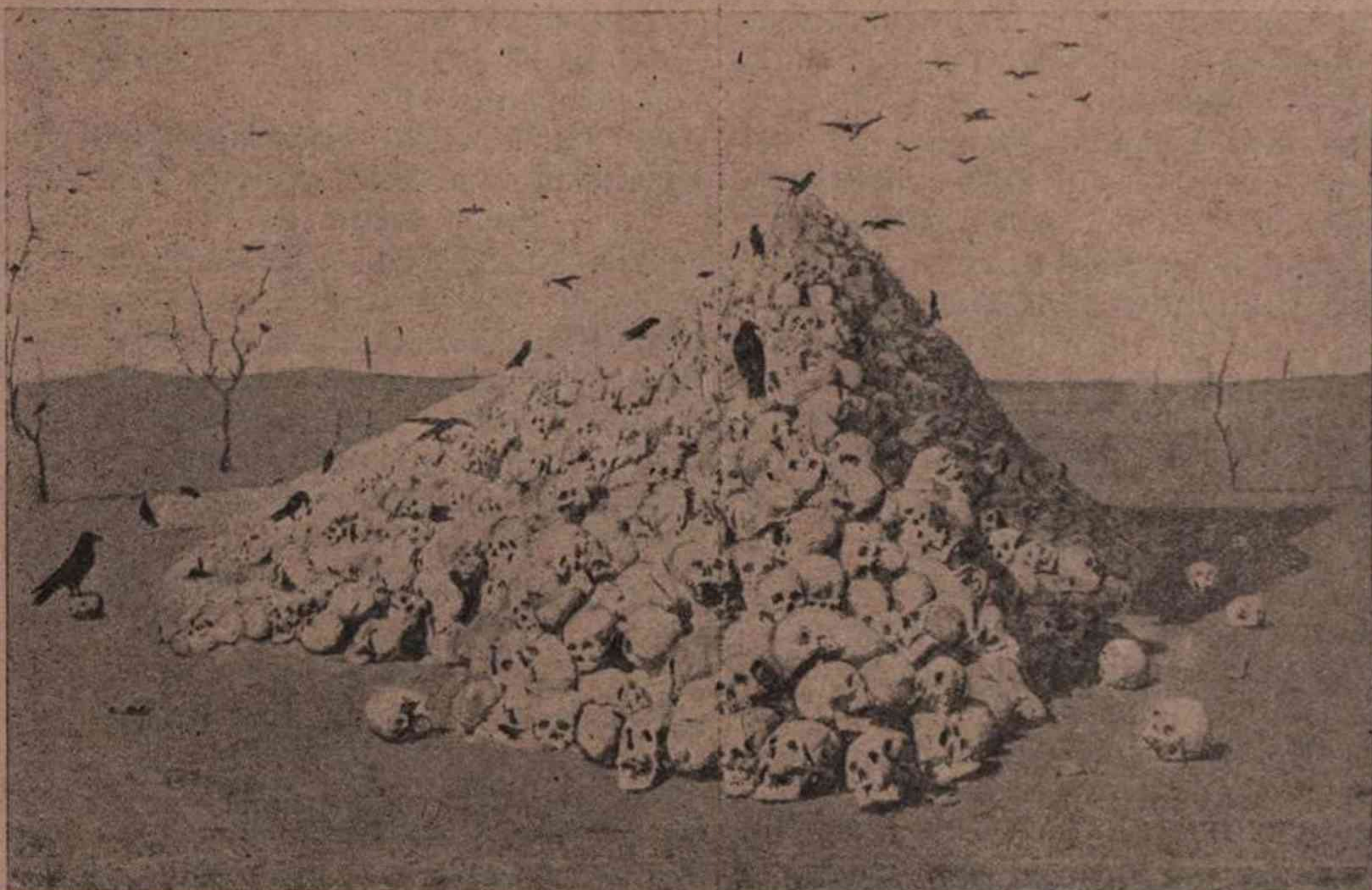
Alian bildon montrantan, kiel en armeo oni senkonsciigas la soldatojn, priskribas japana K-do K. T.:

"Konstanta japana armeo enhavas 198 800 homojn. Proksimume 8% de soldatoj estas kamparana junularo, aliaj — junlaboristoj kaj urba junloĝantaro. Tiuj ĉi junuloj 21-jaraj alvenas kazernojn ĉiujare la 10-an de januaro, kaj kazerna vivo, simila al vivo en malliberejo, daŭras por ili 2 jarojn. En kazerno estis malpermesite al soldatoj legi laboristajn jurnalojn, partopreni kunvenojn ktp. Se la soldato iel kulpis, oni punas lin, forprenante parton de lia salajro, ĉar tiu ĉi puno ial precipe plaĉas al s-roj oficiroj."

"Plejmulto da oficiroj estas buĉistoj, servintaj en armeo de Kolĉak, Denikin kaj aliaj fimortigistoj de rusa revolucio. Se ili ekscias, ke iu soldato simpatias laboristojn ili nomas lin 'komunista porko' aŭ iel simile."

"Se okazas laborista kunveno, oni jam kelkajn horojn antaŭe enŝlosigas soldatojn en kazernoj, armigas ilin kaj preparas por 'trankviligi' laboristojn".

(Daŭrigota)



Pro la patrio

"Eble iu strangulo opinios, ke la armeo ekzistas por reataki atencojn de eksterlandaj armeoj? Eraro! La registaro bone scias, ke ĝi bezonas armeon por subigi laboristojn, ĉar nia malgranda landeto ne havas fortojn por kontraŭstari iun ajn alian landon. Kiam en 1923 la armeo subpremis strikon de poŝt-telegraflaboristoj, la registaro respondis proteston de l' sindikato jene: "celo de l' armeo estas subigi strikon".

"Por tiu celo la edukado en armeo, bazita sur severa disciplino, preparas senkonsciajn mortigistojn. Per ruzaj rimedoj oni forigas el soldato ĉion homecan kaj igas lin senanima maŝino. Vane klopodas kaj baraktas uniformvestitaj junuloj penante elsalti el senkonscia marĉo — la ŝlimo de armea disciplino ĉiam pli kaj pli ensorbas ilin."

"Senfortigite, ili ĉesas batali kaj komencas senkontraŭdire plenumi ricevatajn ordonojn. Ili servas, portante venĝon en brusto kaj marŝante, kiel stultuloj, dum riĉjunularo sin amuzas en staboj kaj hospitaloj, purigante poluritajn ungojn. Ili devas senkontraŭdire toleri teruran reĝimon. Ili ne rajtas legi iajn ajn librojn, ĉu komunistajn, ĉu socialistajn, ĉu simple revoluciecajn. Eĉ se ili legas librojn, eldonitajn de nuna burĝa radikal-demokratia partio, oni enkarcerigas ilin. Kaj finfine oficiraro malpermesas al soldatoj dum du jaroj da servado iajn ajn renkontojn aŭ interparolojn kun siaj antaŭaj kolegoj el fabrikoj kaj laborejoj."

"Ĉu tiuj kondiĉoj ne pensigas pri malliberejoj? Eĉ malliberigitoj en karceroj de kelkaj landoj ĝuas pli grandan liberon, ol japanaj soldatoj."

Sen civitanaj rajtoj?

Eble iu diros, ke tiuj kondiĉoj povas ekzisti nur en Japanio, en orienta, malpli kultura lando? Nu al tiuj dubemuloj ni proponas: bonvolu legi jenan leteron el Ĉekoslovakio, sufiĉe "kultura" eŭropa lando. K-do F. G. skribas:

"Laŭ la registara dekreto en februaro 1927 ĉekoslovakaj soldatoj estas senigitaj de parlamenta balotrajto kaj tiel dum armea servado ili perdas sian civitanecon. Sed eĉ antaŭe la rajtoj ekzistis nur sur la papero. Kaj efektive

[1])Komencon vidu en n-o 129 de "S-ulo".



Malbonkomprenoj inter Sovetianoj

(Vidu art. de K-do Demidjuk, "S-ulo" n-o 133-134.)

Unue mi devas diri, ke mi respondas nur pri unua letero ("ĉu juste?"). Duan ne mi skribis kaj pri ĝia enhavo mi plene konsentas kun K-do Demidjuk.

Sed, malkovrinte "konspiron kontraŭ Sovetio", K-do D. komencis "aserti" iomete pli, ol estas eble. Li decide, "asertas", ke la imposton oni pagas nur de 100 rubl., sed mi kaj miaj K-doj *jam pagis* de 75. Pri kalkulado post depreno de kotizoj neniu el ni eĉ aŭdis. Sammaniere neniu en Sovetio aŭdis, ke "la tarifo por loĝejpago estas proporcia al kvanto de familianoj". Pruvi ĉion ĉi-tion estas tute facile per oficialaj dokumentoj, listoj, kontoj kaj oficialaj leĝoj.

Mi kredus, ke la kalkulado de K-do D. estas vera por Moskvo kaj aliaj samgradaj urboj, sed en aliaj lokoj povus esti malgranda diferenco. Sed restas *esenco* de faktoj kaj kontraŭ ĉi tiu K-do D. nenion diris.

Bedaŭrinde mi ne povas indiki urbon, pri kiu mi diras (ĉar "konspiro" kontraŭ patrolando ĉie estas malagrabla afero), sed mi ankoraŭ ripetas jenon:

Se ni prenos (eĉ laŭ ciferoj de K-do D. mem) unu familion el 9 membroj, ricevantan 105 rubl. kaj alian familion el 3 membroj, ricevantan 100+100 rubl., do unua familio pagos *pli ol la dua:* 1. imposton (dua tute ne pagos); 2. loĝejpagon *por unuo de spaco* je 30—50%; 3. por lumo (ekz. ĉe ni) je 43%; 4. por lernado de infano je 50%; 5. dume mi ne povas aserti, sed ŝajnas, ke samproporcio oni pagas ankaŭ por akvo.

Je proc. diversloke iomete diferencas, tamen ĉi *sistemon* eĉ K-do D. mem ne povos nei.

Ni ne forgesu, ke temas nur *pri komparo.* Se ni prenos absolutajn ciferojn, tiam ni devos diri, ke tarifoj estas tre favoraj: 1. impostoj estas nerimarkeblaj; 2. loĝejpago eĉ ne rekompencas elspezojn por subtenado de konstruaĵoj; 3. lumo kaj akvo treege malkaraj; 4. pago por lernado estas *ridinda:* 40—75 kop. po-

monate kaj nur por unu infano (ceteraj, eĉ deko, — senpage).

Do, pro kio K-do D. tiel arde batalas? Nur por laŭdi nian patrolandon? Mi mem ne malpli ŝatas ĝin, tamen mi povas vidi ĉi tiun maljustecon. Mi vidas privilegiajn "sendependajn" geedzojn kaj "dependajn" sklavojn: mi scias fakton, kiam grandfamilia laborulo, kiu plenumadis duoblan laboron, estis "faciligita" (de li oni deprenis nur "superfluan" laboron) por "senlabora" kaj "sendependa" edzino de alia laborulo, kiu ricevadis *duoblan* salajron, kompare al la unua, sed lia edzino estis "tute senlabora".

Ĉiupaŝe vi renkontos laborantajn edzon, edzinon, filinon aŭ filon kaj apude senlaboran patron de kelkaj idoj, ĉar "ĉiuj estas egalaj". Kiam estis malŝato kaj laboruloj ricevadis, ekz., po 10 kilogr. da faruno, tiam unu familio ricevadis 10+10 kilogr. por 2—3 membroj kaj alia 10 kilogr.. por 8 membroj, ĉar "ĉiuj laboruloj estas egalaj", ktp., ktp.

Ordinare oni respondas: "Kiu estas kulpa, ke vi havas familion?". Jes, vere. *Nunaj* junuloj jam evitas ĉi tiun malbenon. Sed ne estas ankaŭ kulpaj tiuj, kiuj jam *antaŭe* havis familion.

K-do D. diras, ke "ni mem ellaboris la leĝojn". Sed kiu "ni"? Tiuj, kiuj spertis la maljustecon, ja ne povis ellabori por si mem tiajn leĝojn. Sekve, la leĝojn ellaboris *vi:* via 20-jara laboranta frato, via juna laboranta edzino, ŝiaj laborantaj patro, frato, fratino, viaj 1001 K-doj je aĝo de 19 ĝis 22 j. Kion povis fari malmultaj "sklavoj", kiuj eĉ ne povis partopreni la "ellaboradon" de leĝoj, ĉar ili devis sidi hejme kaj ripari la ŝuojn por infanoj? Se vi povus kompreni la situacion de tiuj sklavoj vi povus ellabori, ekzemple, jenan leĝon:

"Ĉar ĉiuj pagoj estas proporciaj al enspezoj kaj ĉiuj familianoj estas egalaj, — do necesas konsideri faktajn enspezojn de ĉiu ano. Ekzemple: se X enspezas 175 rubl. por si mem sola kaj Z. la samon por 8 membroj, la lasta estu konsiderata, kiel ricevanta 21,85 rubl."

Ĉu ne estus pli juste kaj simple? Ĉu estas malfacile ĉi tion "eltrovi"?

Alie oni povas suspekti, ke "vi" senkonscie ellaboradas la leĝojn, favorantajn nur vin. *Sovetiano.*



En jaro 18-a

La unua numero de "Laborista gazeto" en Varsovio

Ĝi aperis en novembro 1918. En Germanio eksplodis la revolucio, la germana popolo ekvidis, ke dum multaj jaroj ĝi estis trompata kaj senhonte ekspluatata. La germana imperialismo, kiu infektis la mondon per sangsoifo kaj venĝosentoj, estis rompita. La Hohenzollern'a dinastio abdikis. Germanio estas respubliko, socialista respubliko.

La sciigoj elvokis en Polio, la lando tiom suferinta dum la peza militokupado, grandan ĝojon. La amasoj ekvigliĝis kaj entuziasmiĝis; for la okupantojn! Polio devas liberiĝi!

Malaperinta estas la carismo, falis la germana oficiro, la laborista klaso en Polio devas daŭre ŝpinadi la ruĝan fadenon de la revolucio.

Nia partio, la Poale-Cijon, samkiel la ceteraj partioj, estis malfortigita pro la persekutoj flanke de la okupintoj, la arestitaj K-doj-gvidantoj sidas ankoraŭ en la malliberejoj. Propra organo ne aperas, ĉar la okupintoj ne permesas la eldonadon de laboristaj gazetoj.

La asoci-komitato decidas je ĉiu ajn prezo eldoni gazeton; nun en tiu decida momento oni devas veni al la juda Laboristaro kun nia vorto.

Sed neniu presejo kuraĝas akcepti la laboron. Ili timas, eble ne estas ĝustaj ĉiuj ĉi sciigoj kaj Beseler[1]) montros plue sian povon; neniu volas riski kaj oni rifuzas la presadon.

La asoci-komitato troviĝas en malagrabla situacio; oni denove ekdiskutas, estas ree decidite: je ĉiu ajn prezo ĉi semajne devas aperi numero! La decido estas komunikita al ni, grupo de varsoviaj K-doj kaj estraranoj de la Varsovia parti-komitato.

Unu horon poste ni interkonsilas kaj decidas fari "viziton" al unu el la judaj redakcioj, troviĝanta sur strato Nalevki kaj subvenciata de germaniaj judaj riĉuloj, kaj devigi la administracion kaj redakcion prepari nian gazet-numeron.

Nokte la 13. IX. dudek kvin K-doj subite eniris la administrejon de la "Juda Vorto" kaj kun amika "Bonan vesperon"... kaj kun revolveroj en la manoj salutis la noktpersonaron de la administracio. Fulmrapide estas okupitaj la du telefonoj, ĉe ĉiuj fenestroj kaj pordoj estas starigitaj gardistoj kaj unu K-do sin direktis al la ĉeestantoj kun jenaj vortoj: "K-doj, la varsovia komitato de la Poale-Cijon organizo sendis nin ĉitien por presigi gazeton. Ni postulas de vi, ke vi plenumu ĉiujn niajn ordonojn, kiujn ni al vi prezentos. Neniu vi forlasos la ejon, antaŭ ol ni estos finintaj la laboron. Ni estas certaj, K-doj, ke vi ne devigos nin uzi rilate al vi severajn rimedojn."

Unu el la kunlaborantoj provis kontraŭstari kaj komencis bruadi, sed la energia sinteno de la K-doj baldaŭ trankviligis lin.

Kelkaj negravaj incidentoj okazis ankaŭ kun la presistaro, precipe kun la konsciaj, kiuj penis neniigi nian planon. Unu el ili, Bund'ano, rifuzis presigi literaturon de nia partio, sed izolita en aparta ĉambro li post kelka tempo petis pardonon ĉe la komandanto kaj stariĝis al la laboro.

La laboro ekmarŝis normale kaj rapide. La presistoj eĉ ekkantis kiel dum kutima okupo, la armilaro estis formetita kaj anstataŭita per biero kaj kolbaso, kiujn la K-doj, kune kun la presistoj avide formanĝis. Kaj tute ne estis rekoneble, ke la redakcio kaj presejo estis okupitaj perforte de nedezirintaj gastoj.

Ni ne estis sufiĉe provizitaj per presmaterialo konforme al la grandformata amplekso de la ortodoksa gazeto kaj ekmankis al ni materialo por tuta paĝo. Por skribi novajn artikolojn jam ne estis tempo — ni do plenigis la tutan paĝon per revoluciaj frazoj, kaj je la sesa horo frumatene nia grupo forlasis la redakcion kun 15 000 ekzempleroj de "Laborista Gazeto". 1 500 ekzemplerojn ni postlasis al la administracio kiel donacon por kolportado pere de la gazetvendistoj.

Kvitancinte en la nomo de la varsovia komitato la ricevon de la presitaj ekzempleroj, nia lasta K-do forlasis la redakcion.

Tri K-doj je la 7-a horo matene transdonis al la asoci-komitato la gazetojn kun detala raporto.

En tiaj kondiĉoj estis aperigata la unua numero de nia "Laborista Gazeto".

La sekvintan tagon la "Juda Vorto" sciigis, ke ĉar nokte de merkredo al ĵaŭdo la redakcio estis okupita de armitaj laboristoj, kiuj devigis presigi gazeton perforte, ne aperis la "Juda Vorto".

Samtempe la redakcio postulis, ke ni resendu la "du ŝtelitajn paltojn", kiujn ni kvazaŭ estis kunprenintaj...

El *"Jidiŝer Arbeter Pinkos", Jak (227).*

[1]) Beseler = eksĉefo germana en Polio.



El la "sendependa" Irlando

En la tiel nomata libera ŝtato, la laboristaro suferas same kiel antaŭe, ĉar ne sufiĉas ŝanĝi la nomon de ŝtato, se la ekonomia sistemo restas la sama. La nuna irlanda registaro, kvankam laŭŝajne memstara, estas sub la potenco de la anglaj kapitalistoj. Oni povas facile vidi, legante la lokajn ĵurnalojn, ke ili estas subaĉetitaj kaj penas favori la nunan registaron kaj eĉ laŭdi Anglion. Mi trovis nur unu ĵurnalon, kiu parolas senkaŝe kaj penas sciigi la popolon pri la trompaĵo de la tuta nuna stato. Evidente tiu ĉi ĵurnalo *("Honesty")* estas laborista kaj multe legata tra la tuta lando; bedaŭrinde ĝi estas nur semajna.

La situacio de la Proletaro estas vere *pli malbona* ol antaŭe, ĉar ĉio estas pli kara (manĝaĵo, vestaĵo k. c.), ol kiam la britoj regis; la impostoj ankaŭ estas pli altaj ol antaŭe. Ŝajnas, ke la sola afero kiun gajnis la irlandanoj estas, ke la poŝtmarkoj nun estas presataj en la nacia lingvo *gaelic* (elp. gelik) kaj publikaj anoncoj estas skribataj unue nacilingve kaj poste angle. Oni informis min, ke la infanoj nun estas devigataj lerni dum la posttagmezo la nacian lingvon; dum la mateno oni instruas angle. Alia "bonaĵo" por la popolo estas, ke la uniformoj de la soldatoj estas faritaj, laŭ la nacia koloro, el verda ŝtofo!!..

S. H. Taylor (7471).

SENNACIULA STUDENTA PAĜO

SUB LA KONTROLO DE STUDENTA FAKO, ORGANIZITA ĈE JUNULARA SEKCIO DE SAT

AL LA STUDENTARO

Nia unua studenta paĝo, aperinta antaŭ nelonge en Sennaciulo[1]), montris al ni vivecon de nia afero. Ni ricevis denove kelkajn leterojn de K-doj kun "balakta iniciatemo"... Sed tiuj leteroj alvenis dume ne de ĉiuj studentoj-SAT-anoj. Kial do kelkaj ĝis nun silentas. Ja inter SAT-anaro troviĝas multe da studentoj, kolegaroj, teknikumanoj ktp.

Ĉi sube ni publikigas la projekton de nia statuto kaj ni petas niajn K-dojn deklari sian konsenton aŭ informi nin pri la ŝanĝproponoj. Samtempe informu pri ĉiuj al vi konataj esperantistoj-studentoj. Kie estas eble, — kunvoku eĉ specialan kunsidon de studentoj-SAT-anoj kaj priparolu laboron kaj projekton de statuto de student-fako.

Ni petas K-dojn studentojn el ĉiuj landoj nepre anonci sin al la fako kaj informi pri sia laboro (Interligo kun samfakanoj eksterlande, — notu iliajn adresojn, — Scienca laboro, Propaganda laboro, Varbadlaboro).

Sendu ankaŭ artikolojn kaj mallongajn informojn por nia paĝo.

Ĉion sendu: Sovetio, Minsk, Poŝtkesto n-o 33, Dim. Snejko.

Studentoj el "blankaj" landoj (al ili ni turnos nin kun peto ankaŭ kunlabori laŭ iliaj povoj) sendu ĉion al K-do H. Muravkin, Berlin-Charlottenburg IV, Wielandstr. 11, 3 r. (Germanio).

SAT-studentoj partoprenantaj laboron en "neŭtralaj" studentaj rondoj, — ankaŭ estas petataj anonci sin.

Do! Al nia praktika laboro! Ne forgesu nian alvokon en n-o 131-132.

Dim. Snejko.

Projekto de Statuto de Studenta fako ĉe Junulara Sekcio.

Studenta fako ĉe Junulara Sekcio de SAT estas starigita por:

1. Helpi al kultur-scienca interrilato inter diverslandaj studentoj.
2. Unuigi SAT-studentaron.
3. Propagandi kaj agiti pri SAT en Studentaj kaj universitataj rondoj.
4. Por efektivigi suprenomitajn celojn de SAT-student-fako laboras: Leterinterŝanĝejo, Gazetservo, Libroŝanĝejo de scienclibroj.
5. Studenta fako laboras same kiel ĉiuj aliaj SAT-sekcioj kaj aperigos en *Sennaciulo* de tempo al tempo sian paĝon.
6. Membroj de Studenta fako povas esti ĉiu SAT-anoj aktivaj.
7. Kie troviĝas pli ol 3 Studentoj-SAT-anoj ili rajtas fondi por pli sukcesa laboro lokan ĉelon studentan kaj elektas peranton, kiu interrilatas kun sekcigvidantaro.
8. Ĉiuj Sekcianoj — aktive partoprenas laboron en la sekcio.
9. Por la gvidado de la sekcio ekzistas sekci-gvidantaro elektata en sekcikunsidoj dum SAT-kongreso aŭ per poŝtbalotado. Gvidantaro havas du sekretariojn, kiuj zorgas pri la tuta laboro de l' sekcio, starigas necesajn problemojn por solvado de gvidantaro kaj tuta sekcianaro ktp.
10. En apartaj landoj sekcio havas Landkonsulojn ŝanĝi statuton havas rajton nur ĝenerala baloto de tuta sekcio, se en ĝi partoprenas almenaŭ ²/₃ de l' tuta efektiva sekcianaro.
11. Balottempo estas de 1 ĝis 2½ monatoj, por ĉiuj balotoj de sekcio.
12. La statuto povas esti definitiva kaj valida nur post aprobo de Ekzekutiva Komitato de SAT.

— Listo de Sekcigvidantaro kaj Landkonsularo aperos en nia sekvonta paĝo.

[1]) Vidu n-o 131-132.



Tipoj de germanaj studentoj faŝistoj

MILITPREPARA EDUKADO DE POLA STUDENTARO

Organizo. — Ĉiu universitato aŭ meza lernejo estas samtempe militpreparlernejo. Laŭ kvanto de studentoj oni organizas ĉu rotojn, ĉu batalionojn, kaj en universitato — regimenton (*Legja Akademicka*, akademia ligo). En mezaj lernejoj similas al universitata ligo = lernejtaĉmentoj" — (*Hufrec Szkobuy*).

Gvidas ĉi laboron — ĝenerala militstabo en Varsovio per siaj oficiroj. En aliaj urboj, kiel Vilno, Lwow k. s. gvidas taĉmentestroj de tie troviĝantaj taĉmentoj.

Edukado. — Oni edukas studenton laŭ programo de oficiro kaj krom tio al scienco militaj sed plej proksimaj al specialeco de universitato.

Ĝeneralan parton de militedukado oni studas en du unuaj jaroj universitataj. Specialaj militscioj, — en lastaj jaroj.

La *programo* entenas: Fizikan edukadon = pafaferon (detala konatiĝo kun pafilo, kuglojetiloj ktp.), studo de Statuto de kampservo milita: vicordo, topografio, interligo, fosistservo; organizo de armeo kaj enlanda servo; gasmilito.

Por speciala militpreparo studentoj organizas du grupojn. La unua, al kiu apartenas studentoj de teknikaj lernejoj, superaj komercleruejoj, medicinstudentoj, veterinar- kaj ĥemi-studentoj, studas sciencojn de inĝeniersapeista, interliga, aŭtomobila, aeroplana, kemia, militŝipa sanitara, veterinara k. a. specoj de armeoj.

Dua grupo, al kiu apartenas aliaj studentoj (filologoj, juraj k. a.) estas edukata por okupi oficon de estroj en taĉmentoj, divizioj, batalionoj en infanterio, kavalerio kaj artilerio.

Somere studentoj veturas por praktikaj studoj en bivakoj. Tiel Pola ĝenerala stabo preparas novajn batalantojn en siaj vicoj por Estonta Milito. Proleta studentaro de Polio ankaŭ studas militservon, por poste povi enigi bajoneton en dorson de burĝaro.

Studento el Varsovio.

*

TRA STUDENTIO

Kiom da Studentoj studas en RSFSR?

Sume en Superaj lernejoj de RSFSR studas en nuna 1926/27 akademia jaro 101 658 studentoj. El ili en industri-teknikaj 36 911, vilaĝmastrumadaj 17 631; pedagogiaj 15 885; medicinaj 17 973; soci-ekonomiaj 9 254 kaj artaj 4004. El ĉiuj 26 645 estas studentoj de aliaj nacioj loĝantaj en RSFSR (ne rusoj).

*

Loĝejoj por Studentoj

Popola Komisariaro de Edukado en Ukrainio donis 130 000 rublojn por plibonigi studentajn komunloĝejojn en Ukrainio. 72 000 rublojn Popola Komisaro donis por banloka kuracado de malsanaj studentoj.

Krom tio estas pligrandigita nombro de subvencioj je 3 285 subvencioj. Do en 1927 ĝis 28 lernjaro en Ukrainio oni disdonis 24 235 regnajn subvenciojn. *D. S.*

*

Studentaro en Litovio

Litovio havas en Kovno unu universitaton. En ĝi studas 3036 studentoj. Universitato estis malfermita la 16-an de februaro 1922 j. kaj nun havas 6 fakultatojn, kaj 7-an evangelian, kie studas nur *9 personoj*. Ĉi fakultato preparas ĉefajn pastrojn. Jura fakultato havas 900 studentojn, soci-ekonomia fakultato 500, medicina 500, teknika 350 ktp.

La situacio de l' studentaro estas tre malbona. Multaj forlasas sian studadon kaj fariĝas instruistoj. Multaj vivas manĝante nur panon kaj terpomojn. Inter studentaro estas multe da malsanaj studentoj. Certe tiu kiu havas monon vivas bonege. Ili dancas, organizas balojn, disĵetas monon. Studentoj ne havas iajn ajn organizojn ĉar polico bone "zorgas" pri ili.

Laŭ parolado de rektoro de Litova Universita M. Birjiŝka. — Kompilis *Blankrusano.*

*

NIA POŜTO

Al K-doj P. Kennedy, (Glasgow), A. Lepine (Paris); H. Tisdall (Melbourne) Vander-Lijn (Gaston), J. Dagys (Kaunas), Maiblum B. kaj Scheiner (Lvov) k. a. ni atendas vian aliĝon al sekcio!

357. Por 3-a paĝo nia ni atendas vian artikolon.

TRA ESPERANTIO

ĈU TIOM MALFACILE SOLVEBLA PROBLEMO?

En la n-ro 123—124 de "S-ulo", nia Ekzekutivo invitis la SAT-anaron pridiskuti la organizan problemon. Tiu invito ĝis nun restis sen respondo. Ĉu do la temo ne interesas la laboristajn esperantistojn? Aŭ ĉu eble oni opinias, ke neniel urĝas, ke restas ankoraŭ longa tempo antaŭ la VII-a Kongreso?

Mi opinias, ke necesas jam nun diskuti pri la demando kaj fari konkretajn proponojn, aŭ almenaŭ sugestiojn. Ni unue starigu klare antaŭ ni la problemon.

Ĉiu konsentas, ke la por- kaj per-esperantaj laboroj estas nuntempe same necesaj por ke bone prosperu nia esperanta movado. Por plenumi la du taskojn, necesas du aparatoj. Unu por proparandi kaj instrui la lingvon. Por tion fari ĝi devas eldoni nacilingvajn propagandilojn kaj instruilojn. Tia aparato estas necesa en ĉiu lingvoregiono.

Dua aparato necesas por ebligi la tujan utiligadon de la lingvo. Tia utiligado devas okazi mondskale. Sekve la utiliga aparato devas ampleksi la tutan mondon. Ĝia tasko estas eldoni tutmondan adresaron (La SAT-jarlibron), gazetojn, librojn esperantlingvajn; starigi en ĉiu urbo *peranton;* funkciigi Esperanto-Servon ktp.

Por ke la nacilingvaj kaj la esperantlingva aparatoj funkciu necesas, ke la K-doj subtenu ilin per siaj kotizoj. Kaj jen aperas, ke la pago de du kotizoj, la aliĝo al du organizoj ŝajnas esti baro en la varbado de anoj.

Povas esti; mi ne neos, ke subjektivaj kaŭzoj efikas. Tamen estas evidente, ke la du aparatoj povas funkcii nur se ili estas mone subtenataj. Se ekzistus nur unu sola kotizo por la du aparatoj, tiu kotizo devus sumi la du ekzistantajn kotizojn. Sekve la pagantoj ne havus ioman profiton.

Sed se fakte la pago de unu sola kotizo estas pli facile konsentebla ol la pago de du kotizoj dufoje malpli altaj pro subjektiva motivo, ŝajnas al mi tre facile solvi la problemon.

La unua ĉelo de nia movado estas la loka grupo. Tie oni propagandas kaj instruas la lingvon. Sekve, se ĉiuj laboristaj esperantistoj, aŭ almenaŭ la plimulto el la grupanoj estus firme konvinkitaj, ke ambaŭ aparatoj estas necesaj, nenio malhelpus, ke la grupo decidu, ke estos nur unu kotizo, kies unua parto estos por la grupo, dua parto por la nacilingva aparato kaj tria por SAT.

Eble oni rediros, ke en la lokaj grupoj ne ĉiuj anoj scipovas esperanton kaj sekve povas fariĝi aktivaj membroj de SAT. Nu, ĉu tio gravas? Kio do malhelpas, ke la anoj, kiuj ne scipovas esperanton kaj ne deziras esti pasivaj membroj de SAT, pagu tamen la saman kotizon kiel la aliaj. Tiaokaze la grupo ricevu du partojn el la kotizo kaj la afero estos en ordo.

Necesas nur ke en la regularo de la Grupo, estu artikolo laŭ kiu ĉiu ano scipovanta esperanton devas esti SAT-ano.

Sed por tion atingi la SAT-anoj ne devas resti ekster la lokaj grupoj. Ili devas tie batali ĝis ilia vidpunkto estos akceptita. Se ili estas la malplimulto en la grupo, nu, ili laboru frakcie, neniam forgesante, ke la fincelo estas varbi la grupon al SAT.

Mi simple faris sugestion. Ĝi celas precipe instigi la K-dojn, ke ili bone pripensadu la temon kaj faru konkretajn proponojn. *Iuelie.*

Fermu viajn leterojn per niaj sigelmarkoj.
Prezo: 100 pecoj 1.— mk. g.
Administracio de SAT.

Projekto de programo

de SENNACIECA ASOCIO TUTMONDA (SAT) Proleta Esperanto-Organizo Unuecfronta por interservo kaj kultureduko reciprokaj.

(Fino)

3. Literaturaj celadoj

SAT konsideras kiel unu el siaj plej gravaj taskoj, eldoni en esperanto la verkojn de la plej famaj gvidantoj de la klaskonscia Proletaro kaj aliaj valorajn librojn. Ĝi per publikigo de originalaj esperanto-literaturajoj celas peri kaj helpi al kreado de literaturo spegulanta la principojn kaj la idearon de la asocio

4. Unueca fronto proleta

La ĉefa tasko de SAT povas esti *neniel politika,* ĉar jam ekzistas politikaj organizoj klasbatalaj, kaj plenumi iliajn politikajn funkciojn SAT neniel pretendas. SAT penas esti pure *praktika serva aparato, samtempe celante kulturan edukadon.*

La praktikeca, serva, kultureca esenco de SAT antaŭdifinas ĝin kiel organizon de unueca proleta fronto kontraŭkapitalista. Ĉiuj proletoj, sendepende de ilia partianeco politika, nur se ili ne apartenas al kontraŭproletaj organizoj, povas esti membroj de SAT. Ĉiu membro de SAT povas kaj eĉ devas uzi la praktikajn servojn de la asocio profite por sia aparta organizo (ĉu politika, ĉu profesia, ĉu kultura), sed SAT malaprobas kaj evitas ĉian emon transporti en la asocion mem la disputpunktojn, kiuj dividas la diversajn proletajn organizojn. SAT opinias malutila, ke la Laboristaro esperantista krom sia apartiĝo de la esperantistaro burĝa ankoraŭ dividiĝu laŭ la partiaj tendencoj de la Laboristaro por sia ĝenerala laboro esperantista. Nature la membroj de SAT apliku esperanton por la utilo de la laboristaj organizoj kaj partioj, kies anoj ili estas. Super ĉio devas stari la unueco de la klaso laborista kaj la komuneco de ĝia batalado kontraŭ la kapitalismo, en ĉi el plene subtenenda unueca fronto proleta.

5. SAT kaj burĝaj, tiel nomataj "neŭtralaj" esperanto-organizoj

Plenumante sian porproletan funkciadon per utiligo praktika de la lingvo esperanto, SAT kontaktas kun aliaj esperantistaj asocioj nur rilate al teknikaj problemoj, ĉefe pri unueco de la uzata lingva sistemo. Komprenante tamen, ke grandaj nekonsciaj amasoj de la Laboristaro kaj aliaj proletaj elementoj en multaj landoj daŭre restas ankoraŭ sub influo kaj eĉ tute trompo de la falsa neŭtraleco kaj de tute burĝeca ideologio, SAT neniam devas deturni siajn rigardojn de tiuj organizoj: ĝi devas memorigi ĉe ĉiuj okazoj al la proletaj membroj de tiuj asocioj, ke restante en la burĝa esperantomovado, ili staras en putranta marĉo kaj ke ilia loko estas en la vicoj de la laboristaj esperantistoj, de la SAT-anaro.

*

INTER NI

Korespondemo

Mi tute ne volas korespondadi por korespondadi. Afranko multkostas; tempo altvaloras.

Se en malkorekta esperantlingvo mi ricevas proponon pri interŝanĝo de poŝtmarkoj, la proponon mi metas en paperkorbon.

Se mi ricevas plurajn proponojn de korespondado *pri ĉiuj temoj,* mi *negative* respondas nur al unu en la sama monato; la aliaj riskas atendi ĝis alia generacio.

Se pro scivolemo aŭ eĉ studado oni petas de mi informojn aŭ dokumentojn, pri precizaj temoj mi helpas laŭeble sed respondas nur se la rezultoj de miaj penoj ŝajnas al mi kontentigaj.

Se el sama urbo aŭ lando mi ricevas plurajn individuajn petojn de informoj pri politiko, socio, laboro, moroj ktp. mialandaj, mi estonte klopodos prepari la materialon kaj sendos al la ĉefa grupo de la urbo aŭ de l' lando petante, ke ĝi bonvolu reprodukti kaj sendi tiom da ekzempleroj, kiom estas da koncernaj adresoj.

Se el diversaj grupoj mi ricevas tro multe da petoj pri porekspoziciaj poŝtkartoj, mi kontentigas nur tri en la sama monato.

Se iuj K-doj dezirantaj migradi pro laboro petas informojn, mi klopodas tuj respondi.

Al la senpensaj korespondemuloj mi prezentas la jenon kiel moralon de pli sperta mondlingvano: "Malsaĝas provizi la kason de l' kapitalismo poŝtadministracio nur pro kolektemo, se vi ne havas belan albumon en bone meblita loĝejo kaj almenaŭ du horojn potaĝe por, kun plena stomako, kviete admiri ĝin kaj beni la kapitalisman socion, kiu donas al vi tian feliĉan sorton."

Maldecas, provizore, proponi individuan korespondadon al ekstereŭropanoj, ĉar tiuj malmultaj K-doj ne sufiĉus respondi al miloj da Kamaradoj, kies scivolemo vekiĝas pri tiuj landoj. Nur gazetoj, organizoj mondaj, regionaj aŭ landaj rajtas peti la klopodojn de tiuj izoluloj.

Se ekzemple en la 24-a sektoro estas dek SAT-anoj kaj en la 4-a sektoro estas 750, logikas ke unu 24-sektorano korespondu al 75, 4-sektoranoj. Sekve unu letero el la 24-a sektoro valoras 75 leterojn el la 4-a sektoro.

Do, K-doj, grupiĝu dekope sepdek-kvinope, centope, laŭ la denseco de viaj sektoroj por korespondadi kun unu el la anoj de l' maldensaj sektoroj. Vi ne skribu 75 leterojn sed nur unu po grupo kaj anstataŭ la 74 aliaj vi sendu la monon al la SAT-kaso por helpi ĝian eldonagadon. *M. Lauret (Alger).*

KAMARADOJ ATENTU!

Latvia sportularo laborista en Riga la 10. ĝis 12. junio festos sian V-an datrevenon. Partoprenos multaj eksterlandaj gastoj.

K-doj, ne preterlasu la okazon, montri, ke esperanto estas uzata de tutmonda Laboristaro. Sendu salutleterojn, telegramojn al jena adreso: "*Riga,* Latvio, Matisa str. 52-a lĝ., 1, *Antonio Krastin*".

K-doj faru vian devon! *(3684.)*

Jubileo-Ĉeno[1])

Profiorĉik (Minsk) 0,50 rubl.; **Timson** (Paide) 90 mk. est.; **Galperin** (Vilno) 2 zlot.; **Uroiĉ** kaj **Hrzenjak** (Zagreb) 50 din.; **SAT-grupo** (Ĉita) 30 rubl. dezirante inde k. SAT-anece honorigi la memoron de sia mortinta K-do Kalaŝnikov, A. (5599), decidis: anstataŭ meti florkronon sur lian tombon, ties koston enĉenigi en la jubilean ĉenon de SAT. **Eriksson** (Göteborg) 31 kr. sved.; **Bondarenko** (Ĉernigov) 1,25 rubl., invitas Ĥalfin (5700), Ahrend (2298), Rondelet (4280) kaj Cook (Britio). **Sidorov** (Rostov) 1,25 rubl., laŭ alvoko de Kletenik kaj alvokas jenajn K-dojn: Tretjakov k. Gorjajnov (Voronej), Dmitrevskij (Leningrad), Nikolskij (Smolensk), Davison (Glasgow), Gründemann (Stuttgart), Henning (Essen), Zauner (Linz) kaj Breit (Salzburg). **SAT-grupo** (Lyon) 30 fr. fr. alvokas grupon de Stuttgart kaj K-dojn de New York. K-dino **Frida Noel** (Paris) 25 fr. fr. "memore je Währing". **Surinach** (Barcelona) 3 pes.; **Dey** (Essen) 2 mk.; **Podgorski** (Paris) 20 fr. fr., alvokas Kaminkina (Moskvo); **Thalhammer** (Mühldorf) 2,50 mk.; **Weber** (Denver) 0,50 dol. laŭ alvoko de Graĉov. **Kerr** (Denver) 0,50 dol. laŭ alvoko de Graĉov; **Mizerovskij** (Ivanovo-Voznesensk) 1 rubl. laŭ alvoko de Graĉov, kaj alvokas fari la saman jenajn Gek-dojn: Budanov, Kuznecov, Levkov, Kavalev, Ŝibacvu kaj Samoilovu (ĉiuj en Iv.-Voznesensk) kaj Kirmaŝek (Essen). **Endler** (Selb) 1 mk. laŭ invito de Kalaŝnikov (Nijni-Novgorod) alvokas Majorov (Dolinskaja) Heriot (Orléans) Peŝek (Plzen) Libermann (Odessa) Mejnariĉ (Mitrovica) Salan (Nimes). **Ŝuvajev** (Nijni-Novgorod, Miza) 1 rubl. laŭ alvoko de Vinogradov, invitas siajn koresp.-antojn: Ruedl (Bolcano), Simonet (Palma de Mallorca), Sporrer (South-Shields), George (Berlin), Schoenbucher (Stuttgart), Ziegler (Frankfurt a. M.), Houben (Antwerpen) kaj Schipke (Görlitz).

*

"FERA GVARDIO DE SAT"

Jeleznjakov (Sverdlovsk) 2 rubl. kiel vicajn brikojn por aprilo kaj majo. **Lvov** (Zinovjevsk) 2 rubl., brikoj por aprilo kaj majo.

*

NEKROLOGO

La 4an de majo mortis unu el la plej entuziasmaj kaj agemaj Barakaldóaj esperantistoj kaj SAT-anoj, 32-jara.

K-do German Lobato (6577).

Honoron al lia memoro!

Por la Baracaldoa SAT-anaro (6576).

*

NIA POŜTO

Al multiuj. — Ni ricevis abunde raportojn pri manifestacioj, okazintaj la Unuan de Majo. La amplekso de nia gazeto ne ebligas publikigi tiajn raportojn. *Red.*

5221. — Ne estis preseraro en la nombro k. sekve la sciigo ne rilatis vin. Pri la cetero, paciencu. *Red.*

Al K-do 2065 k. aliaj. — Estu atentaj: la redaktejo de "La Lernanto" sidas en Barcelono, ne en Parizo. Legu la adreson sub la titolo.

*

Ĉu vere kaj eble?!

En la germana gazetaro estis publigita la sciigo: La telefonistinoj en Jerusalem (Palestino) scipovas *11 lingvojn: (se dne esperanton!)* Mi ne povas kredi tian informon de la *"Telephon- und Telegraph-Journal"*. — K-doj, se eble, sendu informojn pri tiu afero.

Alia afero: La burĝa gazetaro germana ofte raportas pri Sovet-Unio faktojn, kiuj estas propagando kontraŭ Rusio. K-doj en Sovet-Unio, fondu komitaton kun devizo: "la mensogoj pri Sovet-Unio en vereco". — Per esperanto vi plej rapide povas kontraŭagi.

Esperanto-Informejo, Schweidnitz (Germanio). (1851.)

[1]) Vidu n-on 100 de "S-ulo".

*

PUBLIKA LETERO AL S-RO TH. CART

Prezidanto de la Esperantista Akademio

Sinjoro Prezidanto.

Jam kelkfoje vi insiste diris al ni proksimume la jenon:

"Deklaru do publike, ke la SAT-anoj ne povas uzi la sufikson *-ujo* ĉe landnomoj ne pro malrespekto al la *Fundamento*, sed pro politikaj motivoj. Vi ja ne akceptas la ekziston de nacioj kiel ion konservindan kaj defendindan. Male la tuta ideologio de SAT celas la fordetruigon de la naciecoj, la kunfandiĝon de ĉiuj popoloj en unu solan. Sekve, vi ne povas logike akcepti la Zamenhofan sistemon pri landnomoj, kiu bazas sur la principo, ke la gento donas sian nomon al *sia* lando per aldono de l' sufikso *-ujo*..."

Ni volonte kontentigus vin, estimata s-ro, se vere tia estus la motivo, kiu igis nin uzadi la finaĵon *-io* ĉe landnomoj. *Amicus Plato, sed magis amica veritas.* Ni do klarigu nian sintenadon pri la landnoma demando.

Antaŭ kelkaj jaroj, kiam SAT estis nova kaj malforta organizo, la malnova kaj plej potenca UEA jam uzadis en sia jarlibro, en sia gazeto la finaĵon -io. Ni do simple imitis la ekzemplon, opiniante, ke la tiutempa gvidanto de UEA, H. Hodler, ne estis malsaĝulo, ke lia sperto pri aplikado de esperanto sur la internacia kampo estis granda kaj atentinda.

Ni cetere jam bone sciis, ke D-ro Zamenhof neniam malpermesis, apud la kutimaj formoj uzadi novajn por elprovadi ilin. Tial ni lasis al niaj kunlaborantoj la liberecon uzadi ambaŭ formojn: *-ujo* kaj *-io*. En la kolekto de la malnova *Sennacieca Revuo* oni ja povas konstati, ke la sufikso *-ujo* ĉe landnomoj estis kelkfoje uzata. Sed la praktiko montris, ke la granda plimulto de kunlaborantoj kaj korespondantoj pli ŝatas la finaĵon *-io* ol la sufikson *-ujo* ĉe landnomoj. La vivo, laŭ la metodo rekomendita de la aŭtoro mem de esperanto, decidis alimaniere ol la Akademio, kiu arbitre kaj kvazaŭ diktatore kondamnis la uzadon de *-io.*

Cetere, estas notinde, ke la Akademio devis iomete cedi en la batalo. Ĝi ja konsentis, ke *"la finaĵo io (ne sufikso),* **kiam internacia** *en landnomo ne estas kontraŭfundamenta (Germanujo apud Germanio, kiel evolucio apud evoluo,* **Fundamento** 15)..."

Nu, ni permesas al ni diri al la akademianoj, ke per tia cedo ili malfermis breĉon en la fortikaĵo pene konstruita por defendi la jam arkaikiĝantan formon *-ujo.* Tiu breĉo pli kaj pli larĝiĝos, pro la puŝado de la nova generacio de esperantistoj, kiuj pli ŝatas la formojn kun *-io.* Ŝajnas, ke la Esperantista Akademio ne sufiĉe atentis pri la granda rolo, kiun ludas en la vivo de lingvo la *leĝo de analogio.* Permesante uzadi la formojn Germanio, Bulgario, Italio, Alĝerio, Aŭstralio, Kolombio kaj similajn apud Francujo, Norvegujo, Portugalujo kaj ceteraj, ne povas esti dubo pri tio, ke la simpla popolo tute nature ĝeneraligos la uzadon de la formoj kun *-io.* Kelkjara sperto pruvas tion nerefuteble. Viaj admonoj, s-ro Cart, montriĝos tute senefikaj. La de vi mem tiom laŭdegata *natura evoluo* de la lingvo montros la malpravecon de via nekonsekvenca kaj arbitra malpermeso, rilate la uzadon de la finaĵo *-io* ĉe landnomoj.

Ĉu tiu nia sintenado signifas, ke ni malrespektas la *Fundamenton?* Tute ne. Ni volonte deklaras, ke via severa kontraŭstaro al la enkonduko de novaj nenecesaj vortoj en nia lingvo estas tute aprobinda. Ĉi okaze ni eĉ sincere konfesas, ke, en la pasinta tempo, ni estis tro akceptemaj al novaĵoj, kiuj ofte ne havis alian pravigon ol kaprican, personan guston. Ni pli kaj pli konvinkiĝas, ke la vidpunkto de la t. n. fundamentistoj restos ankoraŭ dum longa tempo la sole ĝusta. Ni ja povas antaŭenpuŝi nian movadon nur evitante la lingvajn disputojn kaj konservante nian lingvan unuecon.

Sed *in medio stat virtus.* Oni ankaŭ ne devas malatenti la faktojn. Kaj estas *fakto*, ke la prava aŭ malprava iniciato de H. Hodler, okazinta en epoko, kiam ne funkciis la lingvaj institucioj, trovis la aprobon de granda nombro da esperantistoj, precipe de tiuj, kiuj ĉiutage aplikas nian lingvon por praktikaj celoj.

Ni timas, ke nia publika deklaro pri la disputo inter "io-anoj" kaj "ujo-anoj" ne kontentigos vin. Sendube vi preferus ekscii, ke nur "politikaj" motivoj instigas nin uzadi prefere la formon *-io.* Sed verdire tio estas nur plia motivo, sugestita de vi mem. Ne indus, ke ni akceptu tian elturniĝon por pravigi nian sintenadon rilate al la landnoma demando.

Bonvolu akcepti, sinjoro Prezidanto, mian respektplenan saluton. *E. Lanty.*

P. S. — Restas al ni, peti pardonon al la Legantaro de "S-ulo" pro tio, ke ni rabis iom da loko en la gazeto por pritrakti temon, kiu estas por ni, SAT-anoj, tute akcesora. Pro iaj kaŭzoj ni tamen opiniis tion necesa.

E. L.



RECENZEJO

Duope ricevitajn verkojn ni recenzas, unuope ricevitajn ni nur mencias.

Fabeloj *de Andersen* (plena kolekto), tradukitaj de D-ro Zamenhof, en du partoj. Eldonis: Esperantista Centra Librejo, 51, rue de Clichy, Paris 9-e. Formato: 21×15 cm. Prezo: 7,20 fr. fr. por ĉiu volumo.

Nur la unua parto de ĉi tradukaĵo jam aperis kaj bonvena estas la kompletiga eldono. Riĉe belaj estas ĉi fabeloj, multaj el ili veraj poemoj proz-formaj, plezurigaj same por la leganta plenaĝulo kiel por la aŭskultanta infano. Andersen ja apartenas la tutmondon, ĉar evidente li amis egale la Arton kaj la Naturon. Li estas seriozulo, kiel ĉiu artisto inda je tiu nomo; li lerte enŝovas, eĉ en la plej fantaziaj rakontoj, instruon pri natur-scienco, historio, arto, geografio kaj vojaĝ-impresoj. SAT-anoj sendube ne kulpigos la aŭtoron pro lia ofta moka sinteno kontraŭ gereĝoj kaj korteganoj; tiurilate ĉu povus esti pli bona traktato ol la rakontoj: "La novaj vestoj de la reĝo?" kaj "La najtingalo"?

Pri la lingva flanko... kompreneble ne temas kritiki; oni simple admiras, notas kaj ellernas. Ekz. Zamenhof skribas: "Neniu scis, kie li *estis*" (anstataŭ *estas);* "Ĉi ne estas akvo"; "Mi volas en la kaleŝon"; "En ŝiajn ŝuojn kaj *elen*". En ĉi verko estas tro multe da interesaj vortoj kaj frazoj por priparoli en la loko je mia dispono; mi nur citu "sangsubflua", "traelporti". Mi miris, legante, ke "orgeno ludas" kaj "poto estas boligata", ĝis mi memoris, ke sendube la detradukita nacia lingvo estas responda pri tiaj nelogikaĵoj.

Bedaŭrinde preseraroj ne mankas en ĉivolumoj. *E. K. L.*

Universala Esperantistigilo, de D-ro Benson. Eldonita de *Benson School of Esperanto,* Newark (N.-J., Usono). 5-a kaj 6-a lecionoj. Formato: 11×14 cm, 34 kaj 32 pĝ. Prezo: 0,15 dolaro por leciono (0,10 por kursoj kaj grupoj).

La modernaj teorioj pri instruado de lingvoj montras, ke la ĉefan malfacilaĵon en studado de fremdaj lingvoj kaŭzas *la kono de patrolingvo:* lingvostudo konsistas en kreado de psikaj asocioj inter objektoj kaj son-aroj; tiuj psikaj asocioj kreiĝas, bedaŭrinde, plej ofte malrekte laŭ skemo "objekto — nacivorto — fremdlingva vorto". La perbilda instruado de la Benson'a metodo forigas la mezan ĉenon el tiu ĉi skemo, penante senpere asociigi en la menso de lernanto la ideon de objekto kun konforma vorto. La libretoj bone realigas, ofte ne sen spriteco, tiun gvidideon de moderna pedagogio kaj restas al ni nur deziri ilian pli oftan aperigadon. *Ereto.*

Grekaj papirusoj, de D-ro Julius Penndorf. Eldonita de Rudolf Mosse, Esperanto-Fako, Berlin. Biblioteko Tutmonda n-oj 11 kaj 12. Formato: 10,5×17 cm, 112 pĝ. Prezo: 1 marko germ.

Ne tre multaj estas verŝajne la naciaj lingvoj posedantaj tiom kompletan kompilverkon pri grekaj papirusoj. En la unua ĉapitro la aŭtoro priskribas la diversajn metodojn por eltrovado, esplorado kaj konservado de papirusoj... vera "papirusologio". La dua, pli granda ĉapitro konsistas el sisteme ordigitaj tradukoj el la papirusoj. Legante tiujn ofte privatajn leterojn, temantajn pri la plej ĉiutagaj demandoj, ni kvazaŭ revivas la epokon. La lingvo estas bona, frazer-ordo kelkloke iom peza. Sed la aŭtoro estas dankinda pro serioza kaj valora laboro. *Ereto.*

La vojaĝoj kaj mirigaj aventuroj de barono Münchhausen, el angla trad. J. D. Applebaum. Eldonita de Rudolf Mosse, Esperanto-Fako, Berlin. Biblioteko Tutmonda, n-oj 13—14. Formato 10,5×17 cm, 88 pĝ. Prezo: 1,— marko germ.

Bonhumora moko pri ĉasista fanfaronemo, tre sprita kaj tre amuza. Sed ĉu ĝi ne estas jam tradukita en tre multajn naciajn lingvojn? Je nia miro ni eksciis, ke ĝi estis originale verkita ne en germana, sed en angla lingvo. La traduko estas facile legebla. Malaprobinda estas neologismo "navigi" anstataŭ "navigacii" (des pli ke ekzistas radiko "nav"). Ne ĉiam la tradukinto malkonkordigas kun akuzativa substantivo ĝian adjektivon, kiun li erare konsideras "predikata adjektivo". *Ereto.*

Fraŭ **Lenins stad** *genom* **Soliga Ukraina** *till* **krim** de *Einar Adamson.* Eldonita de *Svenska Arbetaresperanto förbunded,* Göteborg 1. Formato: 16×23 cm, 96 pĝ. Prezo: 2 kronoj.

Nia K-do E. Adamson, post la Leningrada SAT-Kongreso, vojaĝis tra Sovetio kaj raportas en ĉi broŝuro pri siaj spertoj. La verko estas lukse eldonita, abunde ilustrita kaj sur kelkaj paĝoj estas legeblaj la vortoj esperanto kaj SAT. Nedubeble ĉi verko tre helpos diskonigi en Svedio la laboristan esperantan movadon.

KORESPONDADO

TARIFO

Unu enpreso: Simpla trilinia anonco kostas 0,50 mk. or., ĉiu plia linio la samon. Ni nur akceptas anoncojn kun samtempa pago.

MALLONGIGOJ: L = letero, PK = poŝtkarto, PI = poŝtkartoj ilustritaj, PM = poŝtmarkoj, bfl. = poŝtmarko sur bildflanko, k. ĉ. l. = kun ĉiuj landoj, esp-aĵo = esperantaĵo.

Ĉiuj petantoj pri korespondado havas la devon, nepre respondi almenaŭ unu fojon al ĉiuj petoj koncernanta la fakon, por kiu ili sin enskribigis.

Aŭstrio.

K-do *Hans Hajny,* Grundsteingasse 34/6, *Wien, XVII.,* dez. koresp. k. ĉ. l. Escepte germanaj.

Ĉekoslovakio.

K-dino *Pechová Vilma,* Vrchlického, 14, *Plzen,* dez. koresp. k. ĉ. l., precipe kun junaj Gek-doj.

Adresŝanĝo: Gek-doj *Emmi* k. *Franz Bauer* loĝas nun en *Grünwald a. N.,* Tannengrund. (Antaŭe en Gablonz).

Francio.

K-do *Josef Panuška, 22,* Rue Brocard, *Troyes* (Aube), dez. koresp. pri div. temoj k. ĉ. l. L, PK, PI, bfl.

Germanio.

K-do *Werner, Ellermann,* Krughofstr. 25, *Caputh b. Potsdam,* dez. koresp. k. ĉ. l. L, PI, il. gaz. Resp. garantiata.

K-dino *Martha von Werne,* Müngsten, Nr. 2, Post *Remscheid-Reinshagen (Rhld.),* dez. koresp. pri ĉ. temoj k. ĉ. l. P, PK, PI.

— Gelernantoj-naturamikoj dez. koresp. k. ĉ. l. L, PK, PI, interŝ. fot-aĵojn. Resp. garantiata. Adr.: K-do *Ernst Sauerwein,* Gärtnerstrasse 104, D, *Neuburg a. D.* (Bavario).

K-do *Erich Schmolke,* Katzbachstr. 14, *Breslaŭ 17,* dez. koresp. kun Gek-doj L, PI, PM, bfl. k. ĉ. l. Resp. garantiata.

Latvio.

K-do *N. Balodis,* Koloniju m. 3, dz. 5, *Vecgulbene,* dez. koresp. pri ĉ. temoj, k. ĉ. l.

Sovetio.

K-do *Leopold Zak,* (radio-amatoro) Bezbojnij per 19, korp. 9, komp. 9. *Moskvo, 10,* dez. koresp. pri div. temoj. Resp. garantiata.

K-do *J. Gubar,* (studento) Pedteĥnikum, *Melitopol,* dez. koresp. k. ĉ. l. pri div. temoj.

K-do *A. Timoĥin,* Nikitski bulv. 10, kv. 14, *Moskvo, 19.* dez. koresp. k. ĉ. l. pri div. temoj.

K-do *Ŝ. Mazŭr,* junkomunisto, str. Revolucii 87, 2. *Kiev,* dez. koresp. k. ĉ. l.

K-do *Leo Mirkin,* Volosska str. 36, 21. *Kiev,* dez. koresp. k. ĉ. l.

K-do *S. Goldberg,* junkomunisto, Boriĉev-Tok, 9, 1. *Kiev,* dez. koresp. k. ĉ. l.

— *Esp. rondeto* ĉe klubo de lab. junularo, dez. koresp. k. ĉ. l. Resp. garant. Adr.: *Klub Raboĉej Molodeĵi,* ul. Revolucii, 44, *Kiev.*

K-do *V. P. Pisarev,* (terkulturisto) Orlovsk. gub., *P. O. Viŝne-Dolgoje,* precipe kun terkulturistoj k. laboristoj k. ĉ. l. L, PK, PI.

— Gubkom. de IRH. dez. koresp. kun eksterl. ĉeloj de IRH. k. kun politikaj malliberigitoj. Adr.: *Gubkom. V. K. P.* Mikajlovastr. ĉ. n-o 3, MOPR, *Ivanovo-Voznesensk.*

Svedio.

K-do *Manfred Holmgren,* Brahegatan, 8, appg. 31, 3, vän. vänsker, *Göteborg,* dez. koresp. pri div. temoj, k. ĉ. l.

Al ĉiuj Soveti-anoj!

Monon por la Adm. de SAT, ne sendu al Leipzig, sed al nia bankkonto ĉe C. K. de SEU en Moskvo. Niaj bankoj ne akceptas sovetian monon. — *Adm.*

Preseĵo: Uns-Produktivgenossenschaft, Leipzig (Germanio)